

Delovna mesta v gostinstvu in turizmu odvisna od pomoči države (tema)

piše Martina Gojkošek

Ljubljana, 2. decembra - Na zavodu za zaposlovanje se je od začetka epidemije covida-19 do konca oktobra prijavilo 9537 novih brezposelnih iz panoge gostinstva in turizma. V sektorju ob tem ocenjujejo, da je brez dela ostalo vsaj še enkrat toliko zaposlenih za določen čas, študentov in drugih. Brez pravočasne in zadostne pomoči države se bo to število še povečevalo.

Panoga gostinstva in turizma je bila med prvimi, ki je obstala tako v spomladanskem kot v jesenskem valu epidemije covida-19. Mnogi delodajalci so bili zato prisiljeni odpuščati.

V širši panogi je brez dela ostalo več kot 9500 zaposlenih, od tega v nastanitvenih obratih 1713 ljudi, kažejo podatki Turistično gostinske zbornice Slovenije (TGZS). Direktor zbornice Fedja Pobegajlo ocenjuje, da je upoštevajoč vse ostale oblike dela brezposelnost narasla še za najmanj enkrat toliko.

"Jesenska prepoved poslovanja je celo panogo postavila na rob preživetja," je za STA dejal Pobegajlo. "Ukrep čakanja na delo uporablja velika večina ponudnikov, vseeno pa pričakujemo nadaljnje naraščanje odpuščanj," je dodal.

Delodajalci v gostinstvu in turizmu že spomladi niso podaljševali pogodb za določen čas, prekinile so se podjemne pogodbe, odpovedovale so se pogodbe tudi raznim zunanjim izvajalcem, študentom in drugim. Tako je bila poleti ponekod prisotna tudi kadrovska podhranjenost določenih profilov poklicev in toliko večja obremenitev obstoječih delavcev, je stanje orisala generalna sekretarka Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije Breda Črnčec.

Največje posledice epidemije so poleg gostincev in mestnega turizma utrpeli še turistične agencije, turistični prevozniki ter organizatorji dogodkov. Številni manjši delodajalci in samostojni podjetniki so že za vedno zaprli vrata gostiln in lokalov, poudarja Črnčečeva.

Panoga je priča skokovitemu porastu števila brezposelnih, se strinja predsednik sekcije za gostinstvo in turizem pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (OZS) Blaž Cvar. Mnogi poslovni subjekti zaenkrat še ostajajo pri življenju, a računajo na vladne ukrepe. "Če bodo ukrepi nezadovoljivi in bo finančna pomoč nakazana prepozno, se bo to izražalo v zapiranju podjetij v naslednjih tednih," je ocenil.

Vladna pomoč prihaja prepozno

Z dosedanjo vladno pomočjo so v panogi delno zadovoljni. Če vlada v sedmem protikoronskem paketu, ki je že v pripravi, ne bo sprejela še dodatnih ukrepov izključno za gostinstvo in turizem, delodajalci grozijo, da bo do spomladi lahko brez dela ostalo še dodatnih 10.000 delavcev, je navedla Črnčečeva.

Cvar je med drugim pozdravil novost v šestem protikoronskem zakonu, da lahko delodajalec v primeru čakanja na delo prejme povračilo nadomestila plač v celoti. A še vedno pomoč prihaja prepočasi. "Decembra bodo izplačila za plače v oktobru, šele 20. januarja bomo pokrili fiksne stroške - stroške, ki so bili že zdavnaj plačani," je spomnil Cvar. "S sprejetimi ukrepi smo lahko delno zadovoljni, a ta sredstva bo treba čim prej izplačati," je pozval.

Postavlja se tudi vprašanje, v kakšni kondiciji bo panoga dočkala ponovno odprtje. V sindikatu svarijo, da bodo odpuščeni delavci priložnosti poiskali v drugih dejavnostih, tudi bolje plačanih.

Tudi Cvar je mnenja, da bodo imeli tisti delodajalci, ki so morali odpustiti zaposlene, v prihodnje velike težave. "Kadrovske težave smo imeli že prej. Ko bo treba ponovno zagnati panogo, pa bo še večji problem priti do novih zaposlenih. Vprašanje je, ali se bodo odpuščeni vrnil v to panogo," je izpostavil.

Dodal je, da gostinstvo ni stroj, ki ga je mogoče enostavno ugasniti in kasneje znova zagnati. "Izgubljam stik s svojimi strankami, gosti. Sredstva

usihajo, denarja ni, pri tem pa je ob vsakem zagonu treba spet vložiti v nabave in zaloge, praktično kot da na novo odpiraš," je orisal.

Da pomoč do delodajalcev prihaja prepozno, je posvarila tudi Črnčečeva. "V Avstriji dobijo delodajalci ob oddaji vloge denar na račun že v petih do osmih dnevih," je spomnila.

Zaradi neizplačevanja plač so se tako novembra soočili s predlogom stečaja RG Hotela v Rogaški Slatini, ki so ga vložili kar delavci sami. V nekaterih družbah so zaposleni pristali tudi na znižanje plač od 10 do 20 odstotkov za čas krize, samo da se družba obdrži pri življenju. "In to ni prav, da se kriza vedno lomi najbolj na plečih delavcev," je posvarila.

Revščina in psihološke stiske

Ob vsem dogajanju in obetih zelo počasnega okrevanja panoge se med delavci krepijo stiske, opozarjajo v sindikatu. "S plačami smo bili v gostinstvu vedno na repu vseh storitev, tudi ko nam je šlo dobro, ko je bil turizem v pravem razcvetu," je spomnila Črnčečeva.

V dejavnosti gostinstva je povprečna bruto plača v obdobju od januarja do septembra letos znašala 1190,21 evra, medtem ko je bila v državi 1823,05 evra. V gostinstvu se je ob tem povprečna plača v letni primerjavi znižala za 1,9 odstotka, medtem ko se je državno povprečje zvišalo za več kot pet odstotkov.

Zaposleni na čakanju na delo doma ob tem prejemajo 80-odstotno nadomestilo plače, tako se jih vse več sooča z revščino, neplačanimi položnicami in krediti. "Zelo me skrbi, da bo ta kriza pustila za seboj ogromne posledice, ki se bodo odražale na ljudeh predvsem na psihičnem, čustvenem kot tudi na finančnem področju," je navedla sindikalistka.

Zaradi strahu pred izgubo zaposlitve živijo ljudje v neki negotovosti, kar jim povzroča še dodatno obremenitev in stisko. Zaradi koronske krize in omejitev izgublajo socialni stik s prijatelji, sodelavci, veliko je takih, ki še vedno nimajo zadostnega znanja in se ne znajdejo v svetu digitalizacije.

"Zgodbe delavcev, ki se obračajo na sindikat, so žalostne, velikokrat pretresljive, predvsem pa se v njih izraža potreba po finančni pomoči," je pojasnila Črnčečeva. Tudi zato so v sindikatu pozvali vlado, naj vsem

delavcem - tistim, ki delajo, in tistim na čakanju - nameni pomoč v obliki kriznega dodatka.

Sicer pa tako na OZS kot v sindikatu pozivajo k čim prejšnjemu ponovnemu odprtju panoge. K temu so jih spodbudile ugotovitve Nacionalnega inštituta za javno zdravje, ki restavracij ne izpostavlja kot pomemben vir okužb. "Vsaj del gostinstva bi lahko na nek način obratoval in bi mu s tem omogočili preživetje z lastnim delom," je prepričan Cvar.

Tudi Črnčečeva v prihodnjih mesecih računa na postopno sproščanje omejevalnih ukrepov in ponoven zagon panoge z upanjem, da popolnega zaprtja ne bo več. "Če bomo dosledno spoštovali ukrepe ... in morebiti še poostrili nadzore, mislim, da se ni bati širjenja okužb v gostinstvu," je dejala sogovornica.